

MITEN UNKARIN TYÖLÄISET ELÄVÄT

1516493
106

Miten
Unkarin työläiset elävät

Kansikuva:
Sorvaaja Ferenc Gergely opettamassa nuorta polvea

Kansankulttuuri Oy

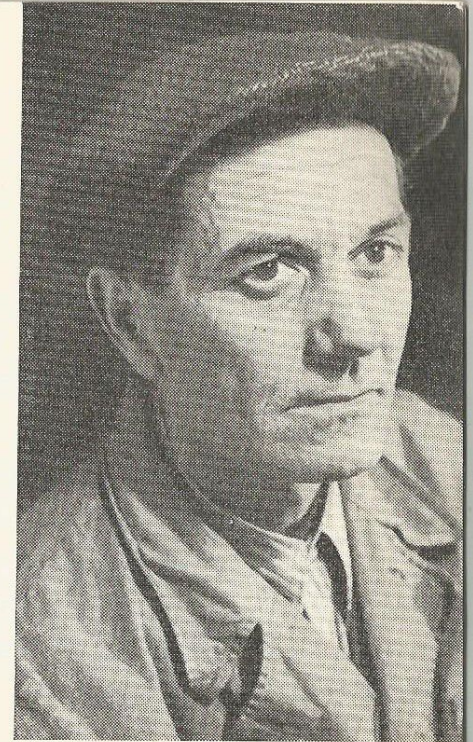
Laatupaino Oy.
Helsinki 1952

Metallityömiehen Ferenc Gergely asuu Budapestissa, Unkarin pääkaupungin XIII piirissä, talossa n:o 1 Béke-utin (Rauhankadun) varrella. Vielä vajaa vuosikymmen sitten tämä kaupunginosa oli hoitamaton esikaupunkialuetta. Ferenc Gergely eli surkeissa olosuhteissa muutettuaan tänne maailmansotien välivuosina. Kuinka elä-

västi hän muistaakaan, miten hänen koko omaisuutensa mahtui pieniin käsikärriin, joita hän yhdessä vaimonsa kanssa työnsi esikaupungin likaisia katuja pitkin.

Sen jälkeen on tapahtanut paljon muutoksia, niin Ferenc Gergelyn kuin hänen satojen tuhansien työttövereittensä elämässä, niin entisen esikaupungin kuin koko kaupungin ja koko maan kuvassa.

Ahtaan ja likaisen alivuokralaishuoneen sijasta Ferenc Gergely asuu nyt perheineen ajanmukaisessa

Sorvari Ferenc Gergely, Mätys Räkösien tehtaan työlläinen Csepelistä

kahden huoneen huoneistossa Béke-utin varrella, vasta rakennetussa uudessa työläisten asuntotalossa. Valoisat, tilavat kamarit, suuri ja kaunis keittiö, kaakeloitu, siisti kylpyhuone, soma pieni eteinen, ruokakomero ja muut välttämättömät tilat kuuluvat tähän huoneistoon, jossa on keskuslämmitys, ja keittiössä ja kylpyhuoneessa aina kuuma vesi. Ferenc Gergely maksaa kuukauden vuokran kolmella päiväpalkallaan, eikä lämmitys ja kuuma vesi tule maksamaan kahdenkaan työpäivän palkkaa.

Asunnon parvekkeelta saattoi vielä äskettäin nähdä tyhjiä tontteja ja sodan hävittämiä taloja, jotka rumensivat katukuvaa. Raunioiden ja romukasojen paikalla on nyt kauniita uusia asuintaloja, jotka todistavat, että Ferenc Gergely ja muut Unkarin työläiset ovat rakentaneet uudelleen talonsa, kaupunkinsa, kotimaansa.

Kuoppaiset mukulakivet ovat hävinneet ja sileällä asfaltilla liikennöivät ajanmukaiset linja-autot. Vanhojen, hämäreiden kaasulyhtyjen sijasta loistavat iltaisin sähkölamput. Ennen täällä koko kadulla edusti kauppaa vain pimeään kellarikerrokseen sijoitettu viheliäinen puoti ja savuinen kapakka, nyt reunustavat katuja ajanmukaiset liikkeet loistavine näyteikkunoineen, ja perheenäidit voivat tehdä kaikki ostoksensa välittömässä läheisyydessä. Viereiselle

Tonavan rantamaa Budapestissa. Kuvassa näkyy jälleenrakennettu ketjusilta ja Unkarin Tiedeakatemia

kadulle on vastikään avattu ammattiyhdistysneuvoston sosiaalivakuutuslaitoksen piiriklinikka, ja seuraavassa kadunkulmassa on uuden koulun kokonainen rakennusryhmä. Aivan lähellä on kaksi elokuateatteria, eikä lähin teatterikaan oli 10 minuutin kävelymatkaa kauempana. Kaupunginosa, jossa Gergelyn perhe asuu 20.000—30.000 muun unkarilaisen perheen mukana, ei ole enää pääkaupungin häpeäpilkku, vaan kukkaistutuksin koristettu, vilkkaan elämän täyttämä, terveellinen asunto-alue.

Rauhankatu 1. Tämä on uusi
asuintalo, jossa Ferenc Gergely
asuu

Jos Gergelyn perhe jonnain päivänä päättäisi muuttaa, olisi isokin kuorma-auto liian pienen kaiken omaisuuden kuljetukseen. Sillä on kahden huoneen kalusto, keittiön kalusto, ompelukone, radio, suuri määrä erilaisia taloustavaroita, verhoja, mattoja, tauluja ja kirjoja sekä kahden lapsen kampeet. Ferenc Gergely hymyilee ajatellessaan, mitä kaikkea hän on ostanut viimeisten 4—5 vuoden aikana. Hän muistaa ajat,

jolloin hänellä oli vain yksi ainoa paita, ja hänen oli oltava ilman paitaa sillä aikaa kun hänen vaimonsa pesi sen. Nyt ovat kaapit täynnä vaatteita.

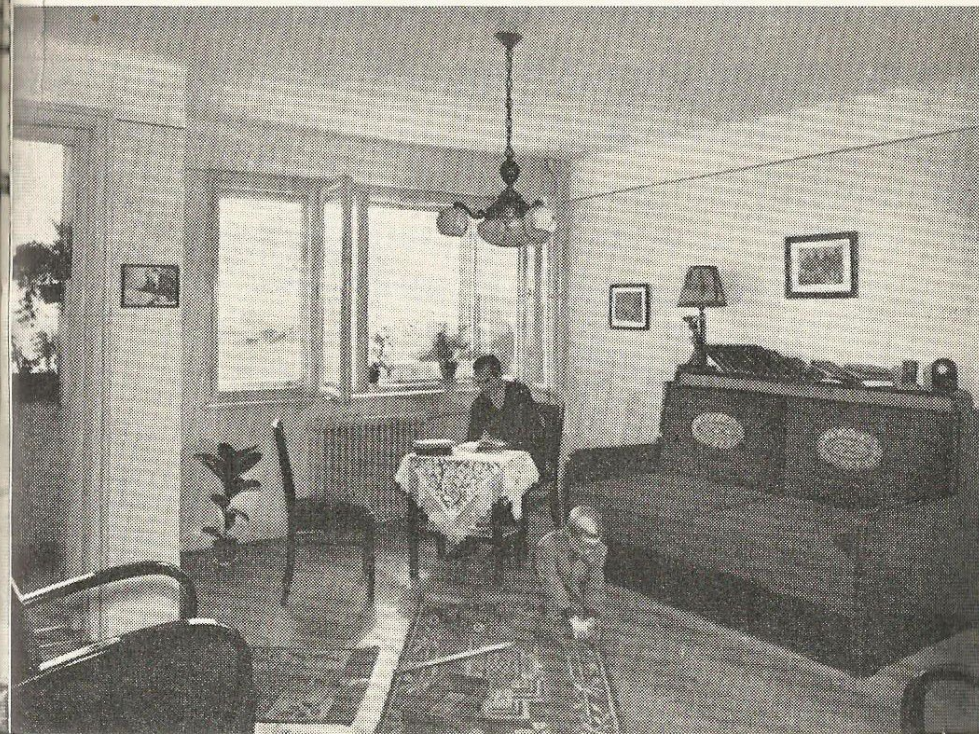
Ferenc Gergelyn kasvot kirkastuvat, kun hän ajattelee kaikkea tätä, eikä hänen hymynsä johdu pelkästä tyytyväisyydestä. Siinä on myöskin hienoista ylpeyttä, koska kaiken tämän saavuttaminen ei ole ollut niinkään helppoa. Mikään ei ole tullut lahja-

na, ilmaiseksi, mitään ei ole saatu yhtäkkiä. Hänen täytyi taistella päättävästi tällaisen elämän puolesta, se vaati kieltäytymystä, ankaraa työtä ja taistelua esteitä ja vaikeuksia vastaan.

Mutta hänen ei tarvinnut kestää tätä kaikkea yksin, vaan toisten kanssa, kaikkien kanssa, koko maan kanssa. Maan vapautuksen jälkeen kuljetun tien eri vaiheet palautuvat hänen mieleensä valtavana kuvasarjana.

Kun tykkien jylinä oli tauonnut ja Budapestin

Ferenc Gergelyllä on kahden huoneen huoneisto, jossa on keskuslämmitys

Sunnuntaiaamu

asukkaat tulivat ylös kellareista, oli ensimmäisenä tehtävänä raunioiden ja sodan hävitysten jälkien poistaminen. Sitten alkoi jälleenrakennustyö. Oli rakennettava uudelleen vaurioituneet tehtaات, teollisuuslaitokset ja koneet, oli korvattava se, mikä puuttui — natsit olivat vieneet mukanaan kaiken, minkä irti saivat; oli tuotettava hiiltä, rautaa ja raaka-aineita, oli työskenneltävä ja taisteltava vihollista vastaan, joka teki kaikkensa palauttaakseen entiset ajat,

työväenluokan sorron ja etuoikeutettujen luokkien ilman työtä hankkimat rikkaudet.

Ferenc Gergelyn kasvot synkkenevät hänen muistellessaan valtavaa inflatiokaaosta, jolloin viikon raskaan työn palkka tuskin riitti kiloon hapankaalia, vaikka hänen taskunsa oli täynnä seteleitä. Pörssihuijarit, mustanpörssikauppiaat, välittäjät ja keinoittelijat elivät kuin kuninkaat, he tuhlasivat kultaansa ja dollareitaan loistoravintoloissa ja yökerhoissa. Maanalaisina toimivat salaliittolaiskoplat, teollisuus herrat, kirkkoruhtinaat ja upseerit, jotka olivat

Rouva Gergely keittiössä

Rouva Gergely ostamassa kevättakkia valtion tavaratalossa

liittyneet yhteen palauttaakseen vanhan järjestelmän, ja — mikä pahinta — työväenliikkeen petturit yrittivät estää työtätekeviä jälleenrakentamasta maata itseään, omaa hyvinvointiaan varten.

Mutta he eivät voineet lannistaa meitä — Ferenc Gergelyn silmät loistavat — meidän nyrkkimme oli nopeampi ja lujempi! Aivan niin, Unkarin työväenluokka oli valpas ja voimakas, päättäväinen ja uupumaton. Menestys kruunasi sen hellittämättömät

Ferenc Gergely tehtaassa pesuhuoneessa

ja sankarilliset ponnistukset. Jälleenrakentamisen kolmivuotissuunnitelma (1947—49) täytettiin ennen määräaikaa, ja näin voitiin ryhtyä vielä suurisuuntaisemman suunnitelman toteuttamiseen kokonaan uuden Unkarin rakentamiseksi: Ferenc Gergelyn ja hänen miljoonien työtovereittensa ylpeyden, viisivuotissuunnitelman toteuttamiseen.

Metallityömies Ferenc Gergely ja tuhannet hänen työtoverinsa työskentelevät Csepel-saarella Budapes-

tissa, maan suurimmassa teollisuuslaitoksessa. Hän ei ole stahanovilainen eikä ole myöskään saanut kunniamerkkejä. Ainoastaan parhaat, kaikkein etevimmät työläiset saavat kunniamerkin, ja hän on vain hyvä työntekijä, eräs keskinkertaisen ammattitaidon omaavista sadoistatuhansista rehellisistä, uutterista työläisistä. Tietysti hänelläkin on kunnianhimoa, hänkin yrittää voittaa toiset hyvässä työssä, opiskelee, kehittää ja parantaa taitoaan.

Ensimmäinen työvuoro alkaa tehtaassa kello 7 aamulla. Ennen Ferenc Gergelyn oli noustava ylös joka päivä kello neljä aamulla, koska hän tarvitsi 2½ tuntia päästäkseen työpaikkaansa kolme, neljä kertaa raitiotievaunua vaihtaen. Nykyään hän ehtii tehtaaseen 30—35 minuutissa Tonavan-Csepelin metrolla, mikä merkitsee, että hän voi nukkua kaksi tuntia kauemmin ja säästää saman verran aikaa tullessaan. Kaksi tuntia enemmän jää aikaa virkistykseen, lukemiseen ja perheelle.

Kotimatalla Ferenc Gergely miettii usein, miten paljon liikenneolot ovatkaan kehittyneet vapautuksen jälkeen Budapestissa ja koko maassa. Sodan aikana tuhoutui 70 % vetureista, 85 % tavara- ja matkustajavaunuista ja 90 % silloista. Muutamaa kymmentä rikkoutunutta raitiotievaunua ja linja-autoa lukuunottamatta ei Budapestiin jäänyt mitään kul-

Ferenc Gergely tehtaan suunnitteluosastossa

Yötä päivää auki oleva suuri valtion ruokatavarakauppa tarjoaa ostajille mitä erilaisimpia ruokatavaroita

kuneuvoja. Tällä hetkellä junat kuljettavat kolmen kuukauden aikana yli 50 miljoonaa matkustajaa, ja Tonavan yli, Budan ja Pestin välille, rakennetaan parhaillaan seitsemättä siltaa vapautuksen jälkeen.

Ennenkuin Ferenc Gergely astuu työpajaan työpenkkinsä ääreen, hän vaihtaa vaatteitaan. Huoneessa, jossa on pöytiä, penkkejä ja peilejä, on jokaisella työläisellä oma lukittava kaappinsa. Tästä huoneesta pääsee suoraan pesu- ja suihkuhuoneisiin. Jokaisella

on työnsä mukaiset työvaatteet. Työpenkkien ääressä työskentelevillä on suojapuku, niillä, jotka työskentelevät tulen tai syövyttävien aineiden parissa, on nahkaiset suojapuvut ja nahkaesiliinat, tai, jos on tarpeen, kumisuojapuvut, kumisaappaat, suojakypärät, käsineet ja suojalasit. Jos työ kuluttaa hyvin paljon vaatteita, antaa tehdas työläisille vaatteet ilmaiseksi ja niin usein kuin on tarpeellista. Tehdas antaa myös ilmaiseksi erilaiset suojapuvut ja -laitteet.

Työpaja jossa Ferenc Gergely työskentelee, on

Ferenc Gergely tehtaan ruokasalissa

Korjaus

Sivulla 16 on rivien vaihtumisesta aiheutunut painovirhe.
Rivit 10 ja 11 ylhäältä on luettava seuraavasti:

**Ferenc Gergely ja hänen työtoverinsa kannattavat
miltei poikkeuksellisesti liikettä, jossa samalla ko-**

aivan toisenlainen kuin ne vanhat, epäterveelliset, ummehtuneet, pimeät ja likaiset verstaat, joissa hän ennen oli tottunut työskentelemään. Se on hyvin avara, valoisa ja ilmava työhuone, jossa vallitsee moitteeton siisteys. Vapautuksen jälkeen on 90 % vanhoista koneista korvattu uusilla, ja vanhanaikaisten, rämisevien koneitten sijasta työskennellään nyt tarkoilla ajanmukaisilla koneilla, joissa on kaikki suojalaitteet.

Ferenc Gergely ja hänen työvoverinsa kannattavat mukaanluettuina, yhdessä vastaavat koneen kunnella työskentelevät työläiset, eri työvuorossa olevat mukaanluettuina, yhdessä vastaavat koneen kunnossapidosta, puhdistuksesta ja oikeasta käsittelystä. Tätä liikettä kutsutaan "koneiden sosialistiseksi suojeluksi". Huolella hoidetulla koneella voi työskennellä helpommin ja nopeammin, ja näin ollen voi myöskin ansaita enemmän. Koneet, työkalut ja tehdas eivät enää kuulu kapitalisteille, vaan valtiolle ja työtätekeväälle kansalle. Työläiset tietävät tämän ja senvuoksi he käsittelevät niitä huolella.

Ferenc Gergely työskentelee joustavasti ja nopeasti. Häntä ei auta vain kone, vaan myöskin monet muut työtä edistävät ja kannustavat tekijät. Ennen kaikkea hän on aina tarkoin selvillä siitä, mitä hänen tulee tehdä. Ne ajat ovat menneet, jolloin työn-

Ferenc Gergely parhaan oppilaansa, rouva István Kincsesin kanssa

Ferenc Gergely tehtaän kirjastossa

johtaja ensin määräsi hänet tekemään ruuvikierteitä ja palasi puoli tuntia myöhemmin käskien häntä jättämään sen työn ja ryhtymään johonkin kiireellisempään.

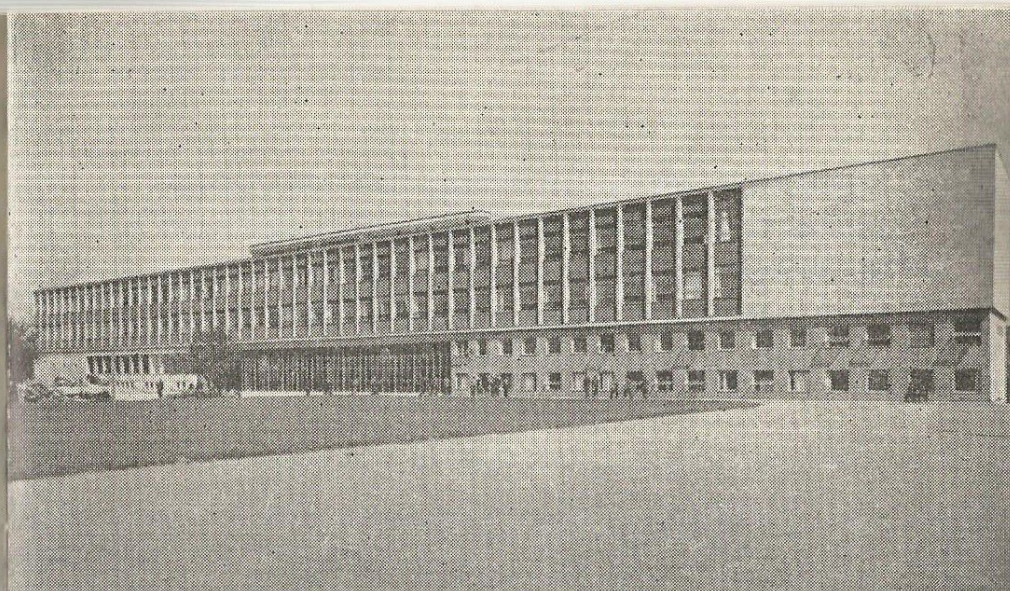
Gergely ja hänen työtoverinsa tekevät nyt työtä ennakolta tehtyjen, tarkkojen suunnitelmien mukaisesti. Työpaja, tehdas, jokainen tuotantolaitos, koko maa työskentelee tarkkojen, järjestelmällisten suunnitelmien mukaisesti. Ferenc Gergely tietää, että hän tekee tänään sorveja ja että hän tulee valmistamaan niitä jatkuvasti kuusi tai kahdeksan viikkoa, miten kulloinkin on suunniteltu. Hän tietää, kuinka monta kappaletta hänen tulee saada valmiiksi kunakin päivänä, viikkona tai kuukautena. Hän tietää täsmälleen, kuinka paljon hän tulee ansaitsemaan. Hän tietää, että jos hän voi keksiä jonkin parannuksen työnsä jouduttamiseksi ja yksinkertaistamiseksi, hän tulee ansaitsemaan enemmän. Tämä ei johdu vain siitä, että näin hän saa enemmän työtä valmiiksi, vaan myöskin siitä, että jokaisesta uudistuksesta tai keksinnöstä maksetaan aina palkinto.

Luonnollisesti on koko tehtaan ilmapiiri toisenlainen kuin ennen. Itsekkyyys, kateus, riiteleminen, ja hyvien työläisten panettelu ja heikkojen sortaminen kuuluu menneisyyteen. Ennen vapautusta sattui usein, että Ferenc Gergelyn työ pysähtyi jonkin työvaikeuden takia, josta hän ei osannut selviytyä. Tai hän huomasi yhtäkkiä, että työ oli edistynyt liian hitaasti, että se ei sujunut niin hyvin kuin hän oli itse odottanut tai niinkuin muut olivat häneltä odot-

taneet. Hän ei uskaltanut kysyä neuvoa työnjohtajalta tai insinööriltä pelosta, että nämä olisivat voineet erottaa hänet kykenemättömänä. Työtovereiltaan hän ei voinut odottaa mitään, koska ne, jotka tiesivät, miten pitää tehdä, varjelivat tarkoin salaisuuttaan.

Nykyäänkin sattuu joskus Ferenc Gergelylle — kuten kaikille muillekin — että hän tarvitsee ohjasta tai neuvoa. Kohta hänen sanottuaan: ”Toverit, miten tekisitte tämän”, nämä ovat jo hänen vieressään näyttämässä ja selittämässä hänelle oikeaa tapaa. Ferenc Gergely menettelee tietysti samoin silloin kun hänellä on tilaisuus auttaa muita. Työpajassa vallitsee keskinäisen auttamisen, yhteistunteen ilmapiiri. Työläiset vaihtavat jatkuvasti kokemuksiaan, ja jos joku heistä löytää uuden menetelmän työn yksinkertaistamiseksi, hänen uudistuksensa tulee seuraavana päivänä yleiseen käyttöön. Näin ei tapahdu vain tässä työpajassa, vaan tehtaan jokaisessa osastossa, maan jokaisessa tehtaassa.

Tehtaan johtaja käy usein aamulla työpajassa. Hän seisahtuu työpenkkien ääreen, keskustelee työläisten kanssa, tiedustelee heiltä työhön liittyviä seikkoja, antaa neuvoja ja valvoo työtä. Mutta nämä eivät enää ole mahtavien kapitalististen pääjohtajien alentavia vierailuja muuten vihattujen ja halveksit-

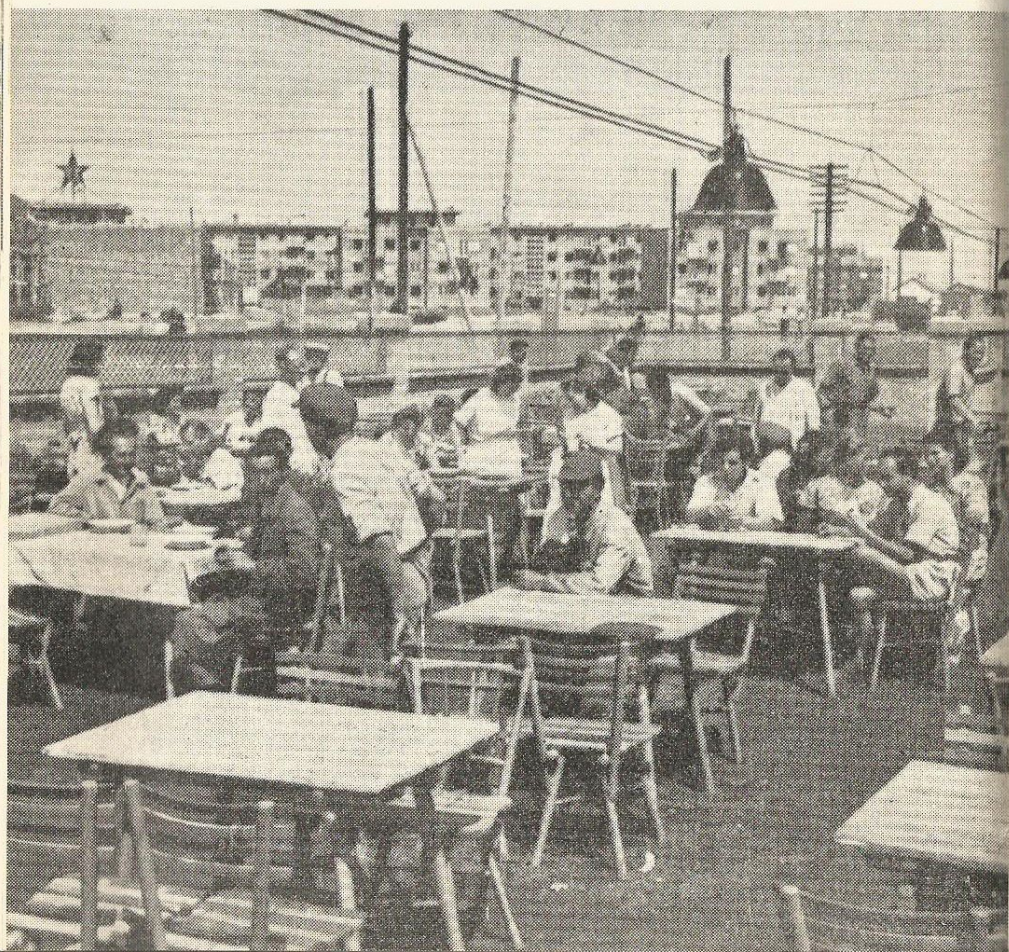
Mátyás Rákosi-tehtaiden oppilaskoti Csepelissä

tujen työläisten luo. Nykyään on johtajien ja työläisten suhde täysin toinen. Johtaja on ollut itse työläinen ja hän tuntee Ferenc Gergelyn ja muut työläiset henkilökohtaisesti. Moniin häntä sitovat vanhat ystävyysuhteet ja muistot yhteisistä taisteluista kapitalisteja vastaan.

Johtaja kutsuu säännöllisin väliajoin parhaat ja kokeneimmat työläiset neuvottelukokouksiin, joissa keskustellaan esiintulleista kysymyksistä ja vaikeuksista, etsien yhdessä parasta ulospääsyä, parasta ratkaisua. Ammattiyhdistyskokouksissa johtaja istuu työläisten joukossa ja pitää luonnollisena, että hänen työtään ja käytöstään arvostellaan aivan yhtä vapaasti ja vilpittömästi kuin muidenkin. Hän on teh-

taan johtaja, mutta nyt se merkitsee, että hän on tehtaan ensimmäinen työläinen, jolle kuuluu vastuunalaisin työ. Aivan niinkuin hänellä on oikeus kutsua luokseen kuka tahansa työläinen ja kysyä, onko hän suorittanut sopimuksenmukaisen työn työ-

Täällä tarjotaan kesäisin ateriat Dunapentelen rakennustyömaalla

ehtosopimuksessa määrätystä palkasta, on Ferenc Gergelyllä ja hänen työtovereillaan oikeus vaatia, että johto järjestää asianmukaiset työehdot, riittävät koneet, työkalut, raaka-aineet ja terveelliset työolot sekä täyttää sopimuksenmukaiset velvollisuutensa sosiaali- ja kulttuuritoimintaan nähden.

Puolenpäivän aikaan Ferenc Gergely syö päivällistä tehtaassa ruokasalissa. Hän ei enää syö verstaan nurkassa paperipussista öljyisin, likaisin käsin, niinkuin oli ennen tehtävä. Hän istuu valkoisella liinalla katetun pöydän ääressä, jolla on aina muutamia kukkia, valoisassa suuressa salissa, ja syö hyvän ja ravitsevan aterian. Ferenc Gergely maksaa 60 % ruuan hinnasta, loput maksaa tehdas. Nämä 60 % Ferenc Gergely ansaitsee 15 minuutissa.

Päivällisen jälkeen Ferenc Gergely jatkaa työtään. Vuoro vaihtuu pian, kello 15 hän on vapaa. Hän ei kuitenkaan lähde heti kotiin, vaan viettää vielä tunnin verran tehtaassa opettaen nuoria työläisiä. Erät näistä ovat juuri maaseudulta tulleita, toiset taas ovat tehneet jotakin muuta työtä tähän asti.

Työvoimakysymys on tällä hetkellä eräs Unkarin teollisuuden tärkeimpiä. Työttömyyden ja epävarman tulevaisuuden uhka on jo ajat sitten poistettu Unkarista. Nykyään on eräillä teollisuudenaloilla puutetta ammattityövoimasta. Tehdaskoulutus aut-

Dunapentele, uudelta nimeltään Szálinváros (Stalin-kaupunki), uusi sosialistinen kaupunki

taa osaltaan tämän pulman ratkaisemista. Jokaisen Unkarin tehtaan jokainen ammattityöläinen katsoo velvollisuudekseen osallistua tähän suureen kasvatustyöhön, uusien ammattityöläisten kouluttamiseen. 5-vuotissuunitelman aikana kansandemokratia tarvitsee 650.000 uutta työläistä edessäolevien tehtävi-

en toteuttamiseksi. Osan tästä valtavasta työläismäärästä kouluttaa Ferenc Gergely ja hänen työtoverinsa. He tekevät tämän mielellään ja kärsivällisesti, pitäen päämääränään valmistaa opettajiensa veroisia ammattityöläisiä.

Ferenc Gergelyn oppilaista on rouva István Kin-

cses etevin. Hän on ahkera ja kekseliäs nuori nainen, joka on tullut pääkaupunkiin maaseudulta. Jonkin aikaa hän tyytyi puuhaamaan kotonaan pientä talouttaan hoitaen, mutta kun hän huomasi, että kaikki ammattialat olivat avoinna naisille yhtä hyvin kuin miehillekin ja ettei mitään eroa tehty naisten ja miesten välillä työhön ja palkkaan nähden, päätti hänkin tulla ammattityöläiseksi. Hän on työskennellyt Ferenc Gergelyn kanssa jo melkein vuoden ajan, ja neljänä iltana viikossa hän käy työläisten iltakoulua. Kansandemokratia on perustanut tämän uudentyyppisen koulun niitä varten, joilla ei ennen ollut tilaisuutta opiskella. Rouva Kincses on pian ammattitaitoinen työläinen ja ehkäpä stahanovilainen, onhan hän taitava ja kunnianhimoinen. Hänestä voi tulla teknikko tai insinööri, jos hän lukee ylioppilaaksi asti työläisten iltakoulussa ja päättää jatkaa opintojaan. Hänen tulevaisuutensa on hänen omissa käsissään. Naiset eivät enää ole Unkarissa huonompia, kehnosti palkattuja työläisiä, eräänlaisia "työvoiman korviketta" niinkuin ennen. Hänellä on samat oikeudet ja mahdollisuudet kuin miespuolisilla työtovereillaan. Kymmeniätuhansia naisia työskentelee jokaisella teollisuudenalalla, tehtaissa ja muissa tuotantolaitoksissa, kulkulaitoksen palveluksessa, toimistoissa ja virastoissa, opetuksen, taiteen ja tieteen alalla.

Ferenc Gergely "Punaisen Tähdän" lomahotellissa Vapauden vuorella

Kansanvaltio huolehtii erikoisesti työtätekevistä naisista. Laki turvaa heille oikeuden kolmen kuukauden täysipalkkaiseen äitiyslomaan, ja pitempäänkin, mikäli heidän yleinen terveydentilansa sitä vaatii. Jos nuori äiti tuo lapsensa tehtaan lastenseimeen,

Ferenc Gergely "Punaisen Tähten" lomanviettopaikan puistossa

on hänellä oikeus mennä sitä hoitamaan työaikana ilman, että tätä aikaa vähennettäisiin hänen 8 työtunnistaan. Lasta odottavat naiset voivat pyytää siirtoa kevyempään työhön, ilman että palkkaa silti vähennetään. Laki kieltää erottamasta naista työpäikasta kuuden kuukauden aikana ennen synnytystä ja yhtä pitkän ajan kuluessa sen jälkeen. Laki suojaa naistyöntekijöitä yötyöltä ja raskaalta ylityöltä.

Noin kello neljän aikaan Ferenc Gergely lähtee työpajasta. Hän menee pukeutumishuoneeseen, ottaa kuuman suihkun ja vaihtaa vaatteensa. Sitten hän lähtee tehtaan kirjastoon hakemaan uusia kirjoja. Ferenc Gergelylle on lukeminen suuri nautinto, mutta ennen hänellä oli vain vähän mahdollisuuksia siihen, sillä häneltä puuttui joko aikaa tai rahaa. Nyt hänellä on molempia, vaikka lukeminen ei maksakaan hänelle mitään, sillä kirjastosta hän saa kirjat ilmaiseksi. Hänen ei tarvitse maksaa lukemisesta, opiskelusta eikä itsensä kehittämistä. Maassa on noin 2.500 tehdaskirjastoa, joissa on noin miljoona teosta. Näillä kirjastoilla on huomattava merkitys työläisten sivistystason kohottamisessa.

Tehdaskirjasto sijaitsee tehtaan kulttuurikeskuk- sen ensimmäisessä kerroksessa. Mennessään katsah- taa Ferenc Gergely luentosaliin. Jonkun aikaa hän seuraa tehtaan kulttuuriryhmän harjoituksia. Kan- salliset kulttuurikilpailut ovat parhaillaan menossa, ja tämä ryhmä on tähän mennessä saavuttanut huo- mattavaa menestystä. Kilpailuihin osallistuu noin 6.000 kaupunkien ja tehtaiden kulttuuriryhmää. 85.000 henkilöä, joista valtaosa on työläisiä, osallis- tuu näytelmä- ja kuoroesityksiin.

Lähtiessään kulttuurikeskuksesta Ferenc Gergely joutuu iloisen poikaryhmän keskelle, joka on me-

nossa tehdään urheilukentälle pelamaan jalkapalloa. Tehtaan jalkapallojoukkue on eräs maan parhaista, joka kilpailee kansallisesta mestaruudesta. Tehtaan nuoret työläiset ovat innokkaita urheilijoita, ja heidän riveistään on noussut monia maan parhaita uimareita, voimistelijoita, painijoita ja yleisurheilijoita.

Kotimatalla Ferenc Gergely tapaa vanhan ystävänsä, János Tothin, joka työskentelee asentajana moottoripyörätehtaalla. János Tothilla on kova kiire hänen kasvonsa loistavat jännityksestä ja ylpeydestä. Miksi? Koska hänen vaimonsa...

Samana iltapäivänä selostaa piirineuvosto piirin jäsenille viimeisiä työsaavutuksia. Kaikkialla Unkarissa selostavat paikallisten neuvostojen jäsenet ja paikalliset hallintoelimet säännöllisesti väestölle työsaavutuksia, päivän kysymyksiä ja edessäolevia tehtäviä. Tällä tavoin piirin väestö voi välittömästi valvoa johdon toimintaa ja osallistua neuvostojen työhön. Tänään esittää János Tothin vaimo selostuksen. Hän on XIII piirineuvoston toimeenpanevan komitean varapuheenjohtaja. Aikaisemmin oli rouva Toth kutojana eräässä Budapestin tekstiilitehtaassa.

"Olisitko koskaan uskonut tällaista mahdolliseksi?" kysyy ystävä Ferenc Gergelyltä. Melkein vaimomaisesti hän alkaa luetella, millaisiin asemiin un-

Vapauden vuorella sijaitsevan "Punaisen Tähtien" hotellin ravintolasta avautuu ihastuttava näköala

karilaiset työläisnaiset ovat päässeet, naiset, joille ennen ei annettu mitään arvoa. Heidän joukossaan on ministeri (häinkin entinen kutoja), varaministeri, neuvoston puheenjohtaja (pormestaria vastaava), tehtaanjohtajia, asianajajia, tuomareita ja mitä kaikkia lieneekään. Parlamentin 402 jäsenestä on 72 naista, ja neuvostojen jäsenistä melkein kolmannes.

Asemalla Ferenc Gergely eroaa ystävästään ja lähtee kotiin. Kotona on vieras odottamassa: hänen

Ferenc Gergely ja poika eräällä pioneirirautatien asemalla. Pioneerirata kiemurtelee 12 kilometriä Unkarin pääkaupunkia ympäröivien Buda-vuorten kauneimpien retkeilypaikkojen välillä

paras ystävänsä ja hänen poikansa kummisetä, muurari Jozsef Magyar. Tämä työskentelee Stalin-kaupungissa (Dunapentele). Stalin-rautatehtaiden rakennustyömaalla, uudessa sosialistisessa kaupungissa, josta on tuleva suurempi kuin Csepel ja joka tulee antamaan 30—35.000 työläiselle työtä ja leipää, turvallisen ja rauhanomaisen elämän. Joka kerta kun Jozsef Magyar tulee Budapestiin, hän poikkeaa Gergelyn perheessä. Hän saattaa kertoa tuntikausia tämän uuden teollisuuskaupungin kasvusta ja kehityksestä, sen tehdas- ja asuntorakennuksista, uusista asuinkortteleista, uusista kaduista, joita ilmestyy toinen toisensa jälkeen alueelle, jossa kaksi vuotta sitten ei ollut muuta kuin soita ja rämettä.

Jozsef Magyar oli ollut sairaana. Hänen vanha reumatisminsa oli alkanut taas vaivata häntä ja hänen oli pitänyt olla vuoteessa melkein kuukauden. Hän voi nyt paremmin, mutta lääkärintarkastuksessa hänen todettiin tarvitsevan lepoa, ja hänet määrättiin Hévíziin, Balaton-järven lähellä olevaan mutakylpylään. Nyt hän oli tullut hyvästelemään, sillä seuraavana päivänä hänen oli määrä lähteä kahden viikon ilmaiseen lepohoitoon.

Ystävykset istuvat, juttlevat pitkän aikaa, ja muistelevat, miten vähän valtio ennen kiinnitti huomiota työläisten terveyteen. Työläiset maksoivat

puolet sosiaalivakuutuksen menoista, mutta jos he halusivat saada jotakin itselleen, löysivät viranomaiset aina verukkeen evätäkseen heidän oikeutetut vaatimuksensa.

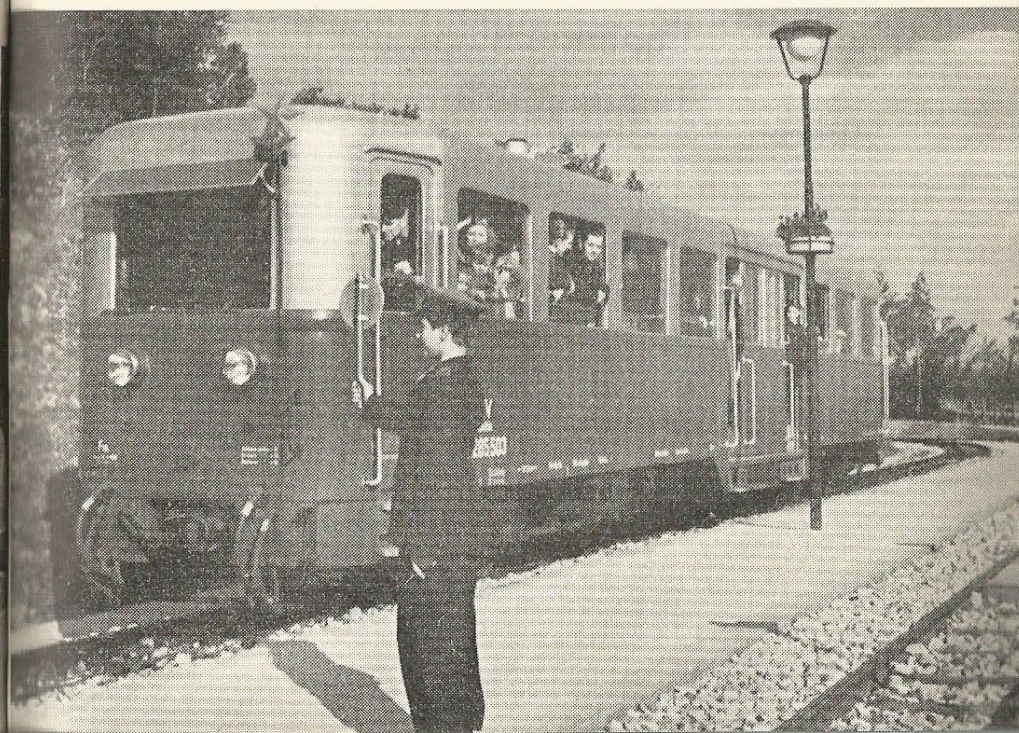
Uudessa Unkarissa on kaikki muuttunut. Siitä alkaen kun ammattiliitot, ts. työläiset itse, ovat johtaneet sosiaalivakuutustoimintaa, on perustettu lukuisia uusia, ajanmukaisia sairaaloita ja klinikkoja. Terveystenhoito on parantunut, sairausavustus lisääntynyt, tapaturmien lukumäärä pienentynyt ja terveystilasto osoittaa yhä ilahduttavampaa kehitystä. Sosiaalivakuutuskulut maksaa kokonaisuudessaan työnantaja, ts. useimmissa tapauksissa valtio. Äitiys- ja lastenhoitolain verkosto laajenee jatkuvasti. Tehdasseimien ja päiväkotien lukumäärä kasvaa käytännöllisesti katsoen joka päivä. Vuoteen 1938 verraten on pienten lasten kuolleisuus vähentynyt kolmanneksella.

Jokaisessa tehtaassa toimii työläisistä kokoonpanu sosiaalivakuutusneuvosto. Tämä neuvosto huolehtii siitä, että tehtaassa on ryhdytty asianmukaisiin varotoimenpiteisiin ja että terveydelliset olot on muutoinkin oikein järjestetty.

Ammattiliitot huolehtivat lepoa ja virkistystä koskevista asioista ja auttavat työläisiä käyttämään parhaalla tavalla hyväkseen palkallisia lomiaan. Yli

250.000 henkilöä käyttää hyväkseen lomahuojennusta, mikä merkitsee, että he maksavat vain 20 % kustannuksista, loput maksaa valtio. Stahanovilaiset, ansioituneet työläiset, oppilaat ja nuoret työläiset sa-
moin kuin lapset saavat nauttia lomanviettopaikkojen tarjoamista eduista ilmaiseksi. Kukin menee siihen lomakotiin, joka sopii parhaiten juuri hänen yleiskunnolleen, Balaton-järven rannalla sijaitseviin kauniisiin kylpylöihin tai upeihin vuoristohotellei-

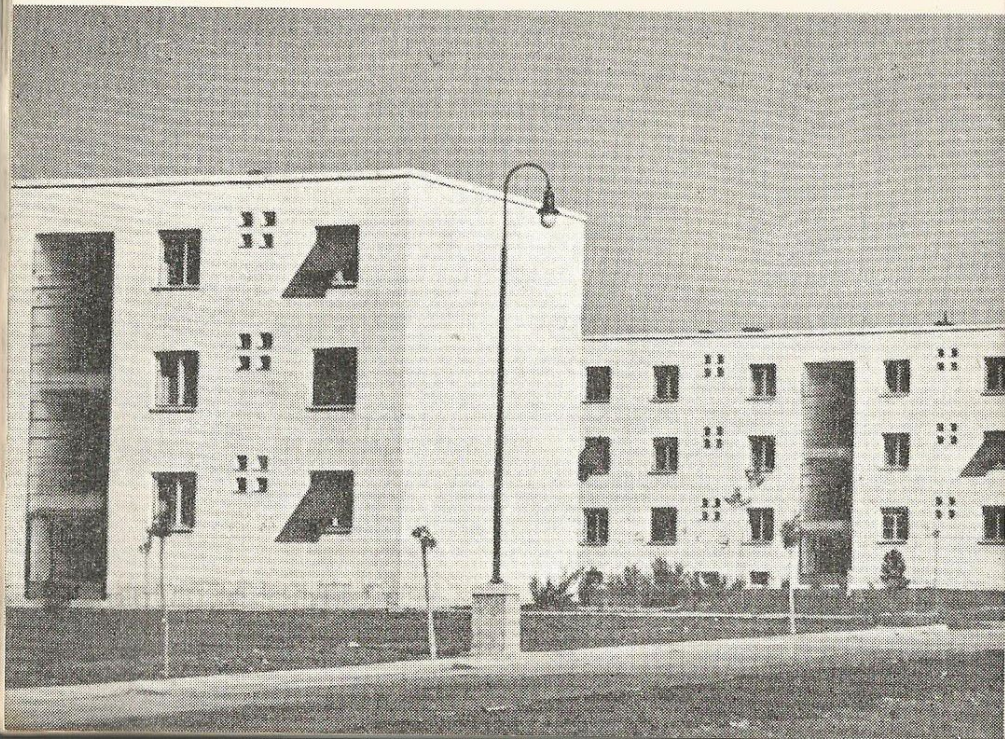
Pioneerirautatie on Unkarin Kansantasavallan lahja lapsille. Koko henkilökunta — junailijat, asemapäälliköt, junanlähettäjä ja sähköttäjä — on lapsia, nuoria pioneerejä. Työ ja leikki yhdessä...

hin, jotka aikaisemmin avasivat ovensa vain etuolkeutetuille luokille.

On suurenmoista tietää kaikki tämä, ja nähdä päiväpäivältä, miten kansanvaltio huolehtii työläisistä, heidän vaimoistaan ja lapsistaan. Ferenc Gergelyllä on kaksi lasta, 6-vuotias Marika, joka on syntynyt kansandemokratian aikana, sekä 13-vuotias Joska, joka on yleiskoulun 7. luokalla. Joska on pioneeri, viime kesänä hän vietti kaksi viikkoa pioneerileirillä

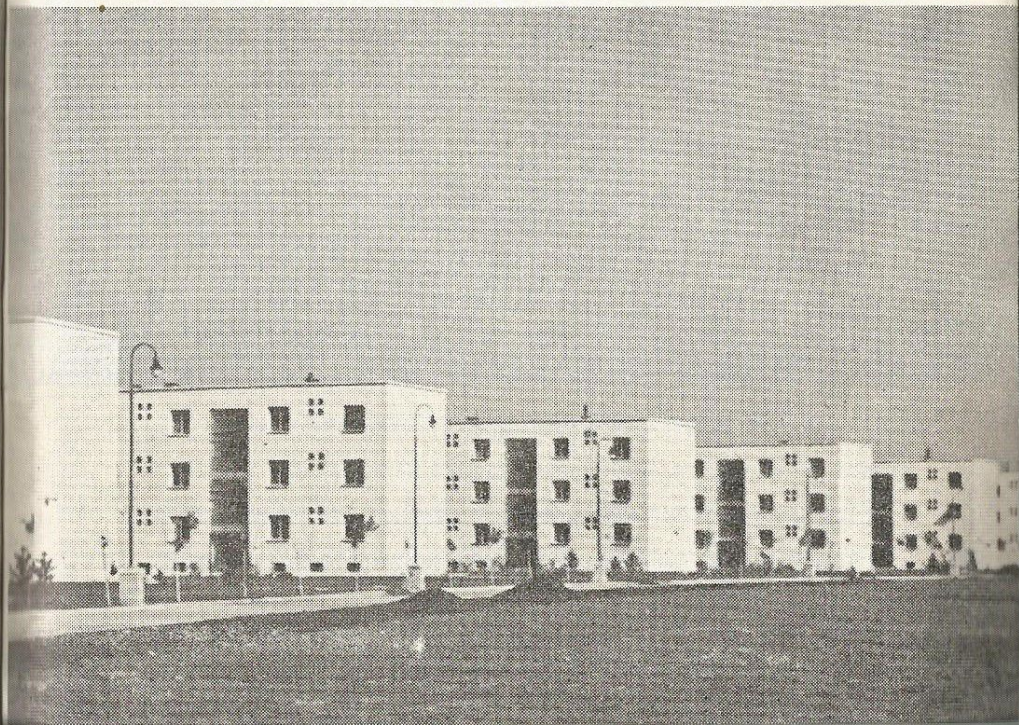
Kaikkialla maassa toteutetaan uusia rakennussuunnitelmia.

ja on nyt juuri saanut luvan palvella noin kuukauden ajan pioneerirautatiellä.

Pioneerirautatie on Unkarin Kansantasavallan lahja lapsille. Se on 12 km pitkä ja kulkee pääkaupungin kauneimmalta paikalta, Vapauden vuorelta, Hiililaaksoon. Pienen rautatien kaikki toimitsijat ovat pioneerejä: junailijat, sähköttäjät, asemapäälliköt, vaihdemiehet, ja tietysti myös matkustajat ovat lapsia. Tahi oikeastaan vain osa matkustajista,

Viisivuotissuunnitelma tulee antamaan 220.000 uutta huoneistoa

Eräs monista tehdaslomakodeista Tonavan rannalla

38 koska myös aikuiset ovat yhtä ihastuneita tähän sekä hyötyä, että huvia tuottavaan rautatiehen, jonka

avulla lapsissa kehitetään vastuuntunnetta. Pioneerirata on eräs lasten eniten suosimia huvittelumuotoja, ja samalla se on eräs pääkaupungin mielenkiintoisimpia nähtävyyksiä.

Joska on hyvin kiinnostunut pioneeriradasta, ja hän on useaan kertaan ilmoittanut haluavansa tulla oikeaksi rautatieläiseksi. On kuitenkin huomautettava, että hän on vähintään yhtä monta kertaa sanonut tulevansa sorvariksi. Poika on hyvin innostunut koneisiin, hänen taitavuutensa on keskitason yläpuolella ja hänen isänsä tietää, ettei kulu kauan, ennenkuin hän on oppilaana tehtaassa.

Seitsemän aikaan illalla Jozsef Magyar lähtee. Kansallisteatterissa esitetään Shakespearen Hamletia, hän on ostanut sinne lipun, ja nyt hänellä on jo kiire ehtiäkseen sinne ajoissa. Gergelyn perhe istuu illallispöytään. Heillä on myös suunnitelmia iltaa varten: he aikovat lähteä kahden tunnin laivakonserttiin Tonavalle...

Illallisen jälkeen he kävelevät joen rantaan. He menevät hohtavanvalkoiseen, kauniisti valaistuun laivaan. Orkesteri soittaa iloista musiikkia, laivan keulassa hilpeä laulunäytelmä huvittaa yleisöä, ja Ferenc Gergely ja hänen vaimonsa nojaavat kaiteeseen katsellen jokea ja kaupunkia. Vähitellen jää taakse valossa kylpevän pääkaupungin sykkivä elä-

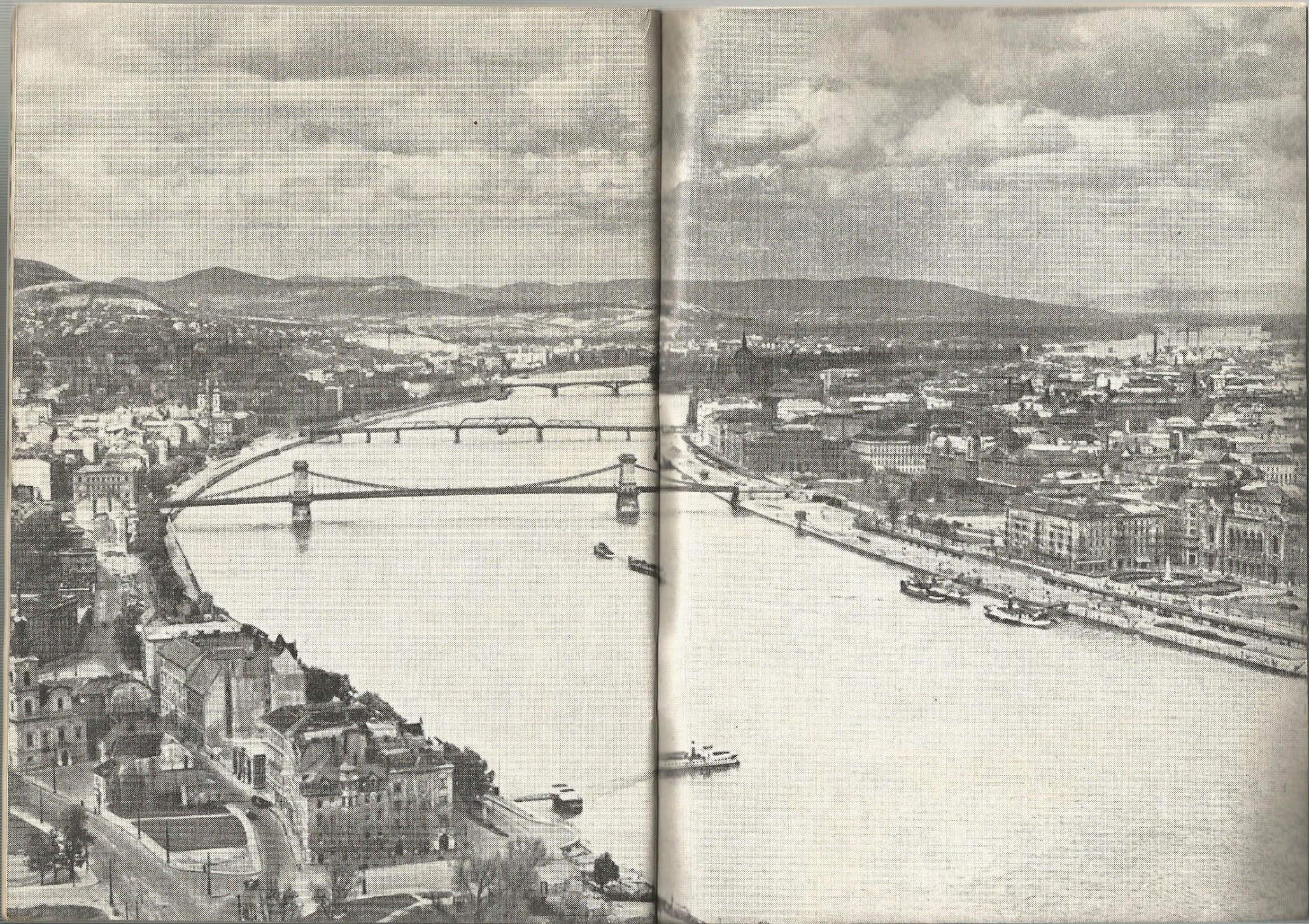
mä, joen rannalla sijaitsevat talorivit, tornit ja ku-poolit, sillat ja tehtaanpiiput. Laiva lipuu majestee-tillisesti virran keskellä. Tonava muistuttaa lopu-tonta hopeanauhaa...

”Se yhdistää maita ja kansoja” lausuu Ferenc Gergely hiljaa vaimolleen. Hän ajattelee eri mai-den, satojenmiljoonien ihmisten yhteistä huolta, yh-teistä kaipuuta, yhteistä toivomusta: elää rauhan vallitessa. Ferenc Gergely ponnistelee saman pää-määrän puolesta. Hän on allekirjoittanut rauhan-vetoomukset, hän työskentelee epätavallisesti rauhan leirin lujittamiseksi, ja yhdessä koko Unkarin kan-san kanssa hän on omistanut elämänsä toiminnalle rauhan, turvatu elämän ja rakentavan työn puoles-ta. Hänen ajatuksissaan tulee hopeanauhasta sym-booli, koko maailman työtätekevien ystävyiden ja rauhan vertauskuva. Hän katsoo iloisia, nauravia lapsiaan, puristaa vaimonsa käsivartta ja lausuu, ikäänkuin vastauksena jonkun kysymykseen, hiljaa mutta päättävästi:

”Niin. Me teemme työtä rauhan puolesta ja me tulemme suojaamaan sen...”

Iloisia työläisiä Mecsek-vuoren lomahotellin edustalla

Ferenc Gergely allekirjoittaa viiden suurvallan välistä rauhansopimusta vaativan rauhanvetoomuksen

Hamletin esitys Budapestin Kansallisteatterissa

Valaistun parlamentin valot kuvastuvat Tonavaan